

ризиків та передбачає постійний моніторинг ефективності, що дозволяє оперативно реагувати на зміни та покращувати процес управління.

Управління митними ризиками включає створення систем профілювання ризиків, що дає можливість митним органам ефективно ідентифікувати потенційно ризиковані операції або суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Такий підхід дозволяє забезпечити вибіркового контролю, що підвищує ефективність митного контролю та скорочує час його проведення.

Отже, митні ризики – це ймовірність або можливість виникнення ситуацій, що можуть призвести до порушення норм митного законодавства чи процедур під час переміщення товарів через митний кордон. Вони можуть бути пов'язані з контрабандою, ухиленням від митних платежів, невідповідностями в документах або іншими діями, що порушують митні правила. Основною метою управління митними ризиками є виявлення та мінімізація цих порушень, що можуть завдати шкоди державним інтересам та безпеці.

Список використаних джерел

1. Войцешук А. Д. Регулювання митної справи : підручник / за заг. ред. Войцешука А. Д. Хмельницький: Видавництво ІНТРАДА, 2007. 312 с.
2. Комаров О. В. Митний ризик як ключовий елемент механізму державного ризик-менеджменту в митній галузі. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/35594/1/savunova_2010_1_CA_issues (дата звернення 02.12.2024).
3. Кунда Н. Т., Яровий М. А. Управління митними ризиками, що виникають при перевезенні вантажів у міжнародному сполученні. *Грааль науки*. 2023. № 31. С. 261-270.
4. Пашко П. В. Понятійний апарат системи забезпечення митної безпекоспроможності. Актуальні проблеми економіки. *Економіка та управління національним господарством*. 2009. №4 (94). С. 62-68.
5. Пісной П. Державна митна служба України на шляху аналізу та управління митними ризиками. *Ефективність державного управління*. 2009. Вип. 18/19. С. 344-353.
6. Терещенко С. Митний контроль. Алгоритм аналізу факторів ризику під час митного контролю. Основні методи шахрайства під час транзиту. *Вісник Академії митної служби України*. 2000. № 3. С.3–12.
7. Туржанський В. А., Несторишен І. В., Джумурат О. В. Система аналізу та управління ризиками в контексті забезпечення митної безпеки України. *Центральноукраїнський науковий вісник*. 2019. Вип. 3 (36). С. 69-80.

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Болтянська Л. О.

к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Ринок ставить перед підприємствами вимогу підтримувати належний рівень конкурентоспроможності. Досягнення високої ефективності та результативності їхньої діяльності можливе лише за умови виробництва продукції, яка відповідає вимогам конкуренції, та надання послуг високої якості. Це завдання не можна виконати без активного впровадження сучасних технологій, інноваційних рішень («ноу-хау») та використання досягнень науково-технічного прогресу, що, своєю чергою, вимагає залучення інвестицій. Таким чином, інвестиційно-інноваційна діяльність виступає ключовим чинником розвитку підприємства.

Інвестиційно-інноваційний потенціал підприємства являє собою комплекс ресурсів, можливостей та компетенцій, які забезпечують його здатність реалізовувати інноваційні проекти, а також залучати інвестиції задля досягнення стратегічних цілей і підвищення конкурентоспроможності. Це поняття охоплює декілька основних складових, які визначають його зміст і ефективність (рис.1).

Джерело: [1]

Рис. 1. Складові інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства.

До складу інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства включають чотири ключові елементи, кожен з яких є важливим для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку.

Ресурси охоплюють усі доступні підприємству засоби, зокрема фінансові, технічні, людські та інші. Вони є основою для реалізації інноваційних проектів, дозволяючи підприємству використовувати наявний потенціал для створення нових продуктів, технологій або послуг. Важливість цієї складової полягає в ефективності управління ресурсами для максимального результату.

Можливості визначають здатність підприємства реагувати на зміни в економічному середовищі. Це включає вміння знаходити, розробляти та впроваджувати інноваційні ідеї, технології або продукти. Високий рівень адаптивності та здатність до інновацій є ключовими факторами для забезпечення довгострокового успіху в динамічному ринковому середовищі.

Здатність залучати інвестиції відображає вміння підприємства фінансувати інноваційні ініціативи як за рахунок внутрішніх ресурсів, так і зовнішніх джерел. Власні кошти підприємства створюють базу для фінансування, тоді як зовнішні ресурси (кредити, інвестиції партнерів чи венчурні фонди) дозволяють масштабувати інноваційні проекти. Ця складова демонструє важливість відкритості підприємства до співпраці з інвесторами.

Стратегічне управління охоплює аналіз потенціалу підприємства та розробку стратегій для ефективного використання ресурсів. Це дозволяє організації формувати довгострокові цілі, планувати інноваційні проекти та забезпечувати їхню реалізацію. Стратегічне управління є важливим для інтеграції всіх складових інноваційно-інвестиційного потенціалу та їхнього ефективного використання для досягнення результатів.

Таким чином, схема демонструє системний підхід до розуміння і використання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства, що сприяє його стійкому розвитку.

Для сучасних господарських суб'єктів, які реалізують інвестиційну діяльність, пріоритетною формою залишаються реальні інвестиції. Вони дозволяють вирішувати широкий спектр економічних завдань, підтримують реформи, що відбуваються в економіці підприємств, та сприяють їх реструктуризації. Значний обсяг інвестиційних вкладень у розрахунку на одну особу свідчить про активний розвиток економіки та високий рівень інвестиційної привабливості конкретного регіону. Дослідження свідчать, що в деяких областях рівень інвестицій на одну особу нижчий за середній показник по країні, це свідчить про обмежений обсяг освоєних інвестицій і нерівномірний їх розподіл серед населення регіонів.

Рівень капітальних інвестицій в Україні суттєво впливає на діяльність підприємств, визначаючи загальні умови для інвестиційних процесів у регіонах. Його зростання покращує інвестиційний клімат, стимулює зацікавленість господарських суб'єктів у залученні фінансування, полегшує доступ до ресурсів, що сприяє розширенню діяльності підприємств і впровадженню нових проєктів. Збільшення обсягу інвестицій стимулює розвиток технологій і сприяє інноваціям, водночас покращуючи інфраструктуру. Високий рівень капіталовкладень також має значний вплив на ринок, підвищуючи конкуренцію серед підприємств у розробці ефективних стратегій, упровадженні новітніх технологій, розширенні виробництва та освоєнні нових ринків. Збільшення інвестиційних пропозицій і грантів полегшує кредитування, знижуючи відсоткові ставки, що стимулює підприємства до залучення кредитних ресурсів. Таким чином, рівень капітальних вкладень визначає інвестиційний клімат та впливає на рішення суб'єктів господарювання щодо розвитку і впровадження нових проєктів. Рівень капітальних інвестицій у країні визначається багатьма чинниками, і це складний процес, який охоплює різноманітні економічні, соціальні, політичні та інші аспекти. Активність інвестицій прямо залежить від економічної стабільності та надійності, що сприяє зростанню довіри серед інвесторів.

Стабільність політичної ситуації, прозорість ведення бізнесу, спрощення адміністративних процедур, прийнятна податкова система, а також розвинена інфраструктура, яка підвищує ефективність і зручність бізнес-операцій, – це ключові фактори, що впливають на збільшення інвестиційної активності.

Діяльність підприємств у сфері інвестицій значною мірою визначається доступністю фінансових джерел для реалізації інвестиційних проєктів. Фінансування капітальних витрат у регіонах може забезпечуватися з різних джерел, таких як державні, місцеві та приватні ресурси. Розглянемо основні джерела фінансування для реалізації регіональних проєктів.

1. Державний бюджет - субсидії та гранти, отримання фінансової підтримки від центрального уряду для реалізації конкретних проєктів або розвитку інфраструктури.

2. Місцеві бюджети - місцеві податки та збори, регіональна влада здійснює фінансування проєктів за рахунок надходжень доходів до місцевого бюджету.

3. Міжнародні та регіональні фонди - фінансування з міжнародних організацій та регіональних фінансових установ, таких як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші.

4. Приватне інвестування - залучення інвестиції з приватного сектору, зокрема від місцевих підприємств, інвестиційних фондів та підприємців.

5. Міжнародна допомога та програми - проєкти міжнародної допомоги фінансуються за допомогою міжнародних програм та грантових ініціатив для розвитку певних сфер, таких як освіта, охорони здоров'я тощо.

6. Банківське фінансування - один із найпоширеніших способів фінансування.

Аналіз джерел фінансування капітальних інвестицій підприємств України демонструє, що основним джерелом фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності залишаються власні

кошти підприємств і організацій. За останні роки відбулися зміни в складі та структурі джерел фінансування інвестицій. Власні кошти підприємств залишаються пріоритетним джерелом фінансування інноваційної та інвестиційної діяльності, однак їх частка зменшилась на 7% протягом періоду 2015-2021 рр. Завдяки державній політиці підвищення інвестиційної активності підприємств регіонів стало можливим залучати кошти з державного бюджету, що перевищують 10% загального обсягу капітальних інвестицій (порівняно з 1,4% у 2015 р.). Також зросла частка місцевих і регіональних бюджетів завдяки політиці децентралізації та перерозподілу фінансів на користь регіонів. Такі зміни стали наслідком зменшення фінансування через банківські кредити та інші джерела (кошти населення та іноземних інвесторів). Високі ставки, відсутність пільг і довгий процес оформлення кредитів спричинили зниження їх використання. Баланс між джерелами фінансування забезпечує стійкість і ефективність регіональних проєктів.

Ефективне використання фінансових ресурсів підприємствами передбачає чіткі цілі, забезпечення ресурсами (власними та позиковими), взаємодію з науково-дослідними установами, формування кваліфікованих кадрів і укладання стратегічних партнерств. Підприємства, які інвестують у нові технології, дослідження й інновації, співпрацюють з університетами та іншими стейкхолдерами, досягають успіху в інвестиційно-інноваційній діяльності.

Список використаних джерел

1. Болтянська Л.О., Тебенко В. М. Оцінка інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств Південного регіону. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2023. № 3(49). С.135-148
2. Інвестиційна діяльність в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 08.12.2024р.)
3. Тебенко В. М., Завадських Г. М., Лисак О. І. Пріоритетні напрями інноваційного розвитку. *Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2022. Вип. 12, т. 3. С. 34-46.
4. Natalia V. Trusova, Oksana V. Hryvkivska, Tetiana I. Yavorska, Oleksandr S. Prystemskyi, Valentyna N. Kepko, Yurii O. Prus. Innovative development and competitiveness of agribusiness subjects in the system of ensuring of economic security of the regions of Ukraine. *Rivista di Studi sulla Sostenibilita*. 2020. Vol. 2. P. 141-156.

ВПЛИВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Болтянський М. Б.

здобувач Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Болтянська Л. О.

к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Конкуренція — це змагання між виробниками, які створюють однакові види продукції в межах певної галузі, за споживачів конкретного товару з метою отримання прибутку від своєї діяльності. Для конкуренції характерна наявність на ринку багатьох незалежних продавців і покупців.